

УДК: 340.1

*Санченко Д. Є., аспірант кафедри права,
Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет», м. Київ*

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКІСНО-ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ПРИВАТНО-ПРАВОВОГО ЦИКЛУ

Анотація. Представлено авторський погляд на практичні особливості засвоєння навчальних дисциплін приватно-правового циклу у сфері вищої юридичної освіти. Пропонується до позначення цього процесу якісно-інноваційна складова, зміст якої впливає із загального розуміння стандартів вищої освіти та адаптації освітнього контенту до сучасних реалій. Зачіпається проблематика цивілістичних досліджень. Наголошується на важливості застосування інформаційних технологій у період воєнного стану.

Ключові слова: вища юридична освіта, інновації вищої освіти, приватне право.

Актуальність. Здобуття вищої освіти разом з одночасним заглибленням у наукову діяльність освітян є складним процесом, що потребує комплексних зусиль та максимальної участі. Зважаючи на притаманні навчальному процесу недоліки, серед яких варто згадати надмірну теоретичну складову навчання, формальність практики, звуженість і почасти недоступність вибору факультативних дисциплін, а також дистанційний формат комунікації як вимушений крок у нинішніх умовах, варто зосередити увагу на таких аспектах навчального процесу, які б достатньою мірою поєднали креативні підходи у навчанні і сприяли дотриманню якісно-інноваційної складової засвоєння навчальних дисциплін. Дисципліни приватно-правового циклу (як аналітичні компетенції) для здобувачів вищої юридичної освіти дають змогу вміщувати потенціал інноватики та педагогічної креативності.

Виклад основного матеріалу. Дисциплінами приватно-правового циклу вважаємо римське право, цивільне, сімейне, міжнародне приватне право, а також цивілістику (науку цивільного права як самостійну навчальну дисципліну). Попередньо варто уточнити значення діяльнісного підходу, який С. Д. Гусарев і Є. В. Білозоров позначають як підхід, що: «...дозволяє сконцентрувати увагу дослідника не тільки на проблемі власне діяльності, а й на інших явищах, у співвідношенні або взаємодії з якими знаходиться людська діяльність... діяльнісний підхід дозволяє ставити та вирішувати більш складні науково-пізнавальні завдання, що підтверджується розширенням його пізнавального інструментарію» [1, с. 39].

Засвоєння згаданих вище дисциплін на рівні загальної перцепції треба переорієнтувати на рівень якісно-інноваційний, в основі якого центральне місце

відводиться діяльнісному підходу. Якісно-інноваційний, на думку автора цього допису, включає такі рішення:

1. Опрацювання наукової проблеми в аспекті її історичної ретроспективи. Так, під час дослідження змісту права на охорону здоров'я як особистого немайнового права треба використовувати не лише законодавство і наукові праці, які зосереджені в основному на поточному стані правової дійсності (колізії, національна судова практика, практика ЄСПЛ), а й законодавство і наукові погляди дореволюційного, радянського і новітнього періодів. Замість відвідування архівних установ / бібліотек у нагоді стануть оцифровані копії документів. Це дасть змогу актуалізувати проєктний підхід навчання здобувачів освіти і здатність опрацювання першоджерела, зокрема й поглибити смислове сприйняття витоків правових явищ і сформувані візуальні (естетичні) цінності. В умовах сучасних викликів зростає роль оцифрованих документів та наповнення наукових репозиторіїв.

2. Проходження виробничої / переддипломної практики виключно за місцем основного навчання на базі юридичної клініки (замість проходження практики в інших приватних фірмах). Про переваги юридичної клінічної освіти як диджиталізованої сфери К. О. Калаченкова підсумувала: «...сучасні технології дистанційного навчання та відеоконференцій надають більше можливостей для клінічної роботи за межами місцевих, державних та національних кордонів, а також уможливить співпрацю між кількома навчальними закладами та на різних майданчиках... Завдяки розвитку відеотехнологій здобувачі вищої юридичної освіти можуть провести співбесіду з клієнтом, який перебуває в іншому місті чи країні» [2, с. 29]. Проте, враховуючи перспективи збільшення «штату» юридичної клініки, це дає змогу вдосконалити її структуру: створити відділи / департаменти, які відповідають спеціалізації студентів, та запровадити «симуляцію» майбутньої практичної діяльності.

3. Ознайомлення з сучасною науковою доктриною, представленою авторитетними персоналіями. Наукові школи, які розвивають юридичну науку, а для цивілістичної науки таких шкіл в Україні достатньо, на наш погляд, не мають перебувати у замкненій площині наукової спільноти. Ключова перевага знайомства здобувачів освіти із представниками наукових шкіл дає змогу як мінімум підвищити рівень компетентності здобувача, а у перспективі – фундаменталізувати інститут наставництва. До того ж проведення міжнародних і всеукраїнських конференцій на рівні наукових шкіл сприятиме підвищенню комунікації всередині галузі науки.

4. Впровадження практики проведення проблемної лекції. В. І. Риндюк наголошує: «На відміну від інформаційної лекції, на якій дається готова

інформація, що підлягає запам'ятовуванню, в проблемній лекції новий теоретичний матеріал представляється як невідоме у вигляді проблемного питання (завдання). Проблемне питання відрізняються від не проблемного тим, що існуюча в ньому проблема не має єдиного рішення» [3, с. 381]. Водночас проблемна лекція може представлятися у якості ввідної частини у подальше практичне завдання (для вирішення юридичного казусу), позиціонуватися як кульмінація курсу / дисципліни (у якості позначення наріжних контурів дисципліни).

Оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти у вказаних аспектах вважається за доцільне здійснювати за принципом врахування досягнень (максимальне оцінювання) та нематеріального заохочення.

Висновки. Запропоновані у цьому дописі бачення якісно-інноваційної складової засвоєння навчальних дисциплін приватно-правового циклу у сфері вищої юридичної освіти, на думку автора, мають перспективи впровадження в освітньому середовищі, як такі, що не вимагають значного фінансового інвестування, відповідають меті освітнього процесу та зумовлюють сприйняття матерії права в її матеріалістично-духовних еманациях. Отже, якісно-інноваційна складова засвоєння навчальних дисциплін приватно-правового циклу поєднує у собі опрацювання наукової проблеми в аспекті її історичної ретроспективи, охоплюється юридичною клінічною практикою, вимагає співпраці з науковими школами та кульмінується проблемною лекцією, що реалізується за допомогою інформаційних технологій.

Список використаних джерел

1. Шемшученко Ю. С. Актуальні проблеми юридичної освіти та науки в Україні: монографія. Київ. 2016. 361 с.
2. Калаченкова К. О. Діджиталізація та юридична клінічна освіта. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2023. № 1(2). С. 24–32.
3. Риндюк В. І. Проблемна лекція як наукова складова навчального процесу. *Наукова складова навчального процесу та інноваційні технології його розвитку: збірник матеріалів науково-методичної конференції (12 квітня 2011 р., м. Київ)*. Київ, 2011. С. 380–382.

